

PRVI BIZNIS - BEZ RIZIKA

Prijedlog za lakše pokretanje prvog obrta ili kompanije u Federaciji Bosne i Hercegovine

"Država ne treba zarađivati na osnivanju firmi. Država treba zarađivati kada firme uspiju."

Cilj: omogućiti građanima mlađim od 45 godina da prvi put pokrenu vlastiti biznis uz minimalan administrativni i porezni rizik.

Medijski prijedlog mjere

1. Zašto je ova mjera potrebna?

U Federaciji BiH postoji mnogo ljudi koji imaju znanje, iskustvo i poslovnu ideju, ali odustaju prije prvog koraka jer početak poslovanja nosi troškove, neizvjesnost i administrativni teret.

Problem nije samo nedostatak novca. Problem je osjećaj da osoba mora preuzeti pun rizik odmah - prije nego što zna ima li njen posao tržište i može li opstati.

Program "Prvi biznis - bez rizika" mijenja taj odnos. Država bi novom poduzetniku prve godine dala prostor da razvije posao, umjesto da ga od početka tretira kao stabilnu, već izgrađenu firmu.

Osnovna ideja

Ako firma danas ne postoji, država od nje ne ubire ništa. Ako zbog lakšeg ulaska u poduzetništvo nastane, zaposli ljude i razvije se, država dugoročno dobija novog poreskog obveznika, nova radna mjesta i veću ekonomsku aktivnost.

Zato ovo nije poklon firmama. Ovo je ulaganje u nastanak novih firmi.

2. Ko bi imao pravo?

Poseban status novog poduzetnika imao bi građanin Federacije BiH koji:

- na dan osnivanja nije navršio 45 godina;
- prvi put osniva obrt ili privredno društvo;
- stvarni je vlasnik poslovnog subjekta;
- ovu olakšicu koristi samo jednom.

Dobna granica od 45 godina namjerno je šira od klasičnih programa za "mlade". Čovjek sa 35, 40 ili 44 godine često ima iskustvo, kontakte i znanje potrebne za uspjeh, ali ima i porodicu, kredit i druge obaveze zbog kojih mu je rizik pokretanja posla veći.

Sa 40 godina nisi prestar da počneš. Često si upravo tada najspremniji da uspiješ.

3. Šta konkretno predlažemo?

Mjera	Predloženi režim
Osnivanje prvog biznisa	0 KM javnih administrativnih troškova registracije
1. godina	0% poreza na dobit / odgovarajuće oslobađanje obrta
2. godina	0%
3. godina	5%
Od 4. godine	Redovni porezni režim

Besplatno osnivanje

Za prvi obrt ili kompaniju ukinule bi se ili refundirale javne administrativne takse i naknade povezane sa osnivanjem. Paralelno treba maksimalno digitalizirati registraciju kako bi se najveći dio postupka završavao elektronski.

Porezna olakšica

Kod d.o.o. mjera bi se odnosila na porez na dobit. Kod obrta mora se pravno prilagoditi porezu na dohodak od samostalne djelatnosti, jer obrt i d.o.o. nisu isti poreski oblik.

Zaštita radnika

Doprinosi i prava zaposlenih ne bi se ukidali. Ako novi biznis zaposli radnika, obaveze za njegovo penziono i zdravstveno osiguranje ostaju. Cilj je stvarati nove poslodavce, a ne jeftinu radnu snagu.

4. Kako spriječiti zloupotrebe?

Olakšica mora biti jednostavna za poštenog poduzetnika, ali teška za zloupotrebu.

- pravo se koristi samo jednom;
- postojeća firma se ne može ugaziti i otvoriti ista djelatnost na povezano lice samo radi nove olakšice;
- kontrolišu se prijenosi poslovanja između povezanih osoba i firmi;
- može se uvesti maksimalni godišnji iznos dobiti/dohotka na koji se oslobađanje primjenjuje;
- olakšica se odnosi na stvarno nove poslovne subjekte, ne na reorganizaciju postojećeg poslovanja.

5. Kako bi izgledalo u praksi?

Primjer: frizerski salon

Žena od 34 godine deset godina radi kao frizerka. Ima znanje i mušterije, ali mora iznajmiti prostor, kupiti opremu i preživjeti prve mjesecе dok posao ne stane na noge.

Po ovom modelu otvara svoj prvi obrt bez javnih troškova registracije. Prve dvije godine porezno rasterećenje omogućava joj da novac uloži u opremu, marketing ili zapošljavanje. Treće godine ulazi u prijelaznu stopu, a od četvrte posluje potpuno redovno.

Država nije izgubila postojeći prihod - dobila je poslovni subjekt i potencijalna radna mjesta koja prije nisu postojala.

Primjer: IT kompanija

Programer od 39 godina ima proizvod i dva potencijalna klijenta, ali mu je sigurnije ostati zaposlen nego pokrenuti firmu. Ako mu se prve godine smanji rizik, veća je vjerovatnoća da će osnovati kompaniju, zaposliti druge ljude i izvoziti usluge.

6. Zašto ovo nije "poklanjanje poreza"?

Ključno pitanje nije koliko poreza država neće naplatiti od firme koja tek nastaje. Ključno pitanje je koliko novih firmi uopće neće nastati ako je ulazak u posao preskup i previše rizičan.

Nova firma troši novac na opremu i usluge, zapošljava, plaća doprinose, ulazi u PDV sistem kada ispuni uslove, povećava potrošnju i kasnije plaća redovne poreze.

Zbog toga je ovaj model fiskalno mnogo razumniji od bespovratnog granta svakom početniku: država ne mora unaprijed isplatiti novac - samo privremeno odgađa dio svog prihoda dok firma ne stane na noge.

7. Postoje li slični modeli u svijetu?

Da. Nema mnogo sistema koji su potpuno identični ovom prijedlogu, ali više evropskih država koristi istu ekonomsku logiku: olakšati prve godine poslovanja.

- Francuska koristi ACRE, kojim se određenim novim poduzetnicima privremeno smanjuju socijalna davanja.
- Poljska ima pojednostavljen režim za početak veoma malog poslovanja i posebne olakšice za nove poduzetnike.
- Irska poznaje poreske olakšice za kvalificirane startup kompanije u prvim godinama poslovanja.

Zajednički princip je jednostavan: firma je najranjivija na početku, pa država tada smanjuje prepreke kako bi povećala vjerovatnoću njenog opstanka.

8. Šta želimo postići?

Ovo nije samo poreska mjera. Ovo je promjena odnosa države prema ljudima koji žele živjeti od vlastitog rada i stvarati nova radna mjesta.

Želimo da:

- zanatlija lakše otvori radionicu;
- programer lakše osnuje IT kompaniju;
- žena koja godinama radi za drugog lakše otvori svoj salon;
- poljoprivrednik lakše pokrene preradu i prodaju vlastitih proizvoda;
- ljudi iz dijaspeore dobiju dodatni razlog da kapital i znanje ulože u BiH.

Cilj je stvoriti kulturu u kojoj osoba sa idejom prvo pomisli "vrijedi pokušati", a ne "država će me ugušiti prije nego što zaradim prvu marku".

9. Ključna poruka za javnost

PRVI BIZNIS - BEZ RIZIKA

0 KM javnih troškova registracije.

0% poreza prve dvije godine.

5% treće godine.

Redovni sistem od četvrte godine.

Pravo se koristi samo jednom.

Prava radnika ostaju zaštićena.

"Ako imaš ideju, država ti mora omogućiti da pokušaš bez straha da će te troškovi ugušiti prije nego što zaradiš prvu marku."

Dajmo ljudima priliku da pokušaju. Ako uspiju - uspjeli smo svi.

10. Kratke izjave za TV i društvene mreže

Glavna poruka: "Država ne treba zarađivati na osnivanju firmi. Država treba zarađivati kada firme uspiju."

30 sekundi: "Predlažem program Prvi biznis - bez rizika. Građanin mlađi od 45 godina koji prvi put osniva obrt ili kompaniju imao bi besplatnu registraciju, nultu stopu poreza prve dvije godine i prijelaznu stopu treće godine. Pravo bi se koristilo samo jednom, a doprinosi i prava radnika ostali bi zaštićeni. Želim da država novom poduzetniku prve godine bude partner, a ne prepreka."

Najkraći slogan: "0 KM za prvi korak. 0% prve dvije godine. Dajmo ljudima priliku da pokušaju."

Napomena

Za konačni zakonski tekst potrebno je precizno uskladiti nadležnosti Federacije, kantona, općina/gradova i sudskih registara, te posebno razraditi porezni tretman obrta i društava kapitala. Ovaj dokument predstavlja programski i medijski koncept mjere.